

TIHBAWLHHLAWHNA AṬANGA
TIHTHIANGHLIMNA

CHÂNGVAWN: “Ani chuan ka hnênah, ‘Ni sâng hnih leh za thum a ni a; tichuan, hmun thinglim chu tlen fâi a ni ang,’ a ti a” (*Daniela 8:14*, NKJV).

SABBATH CHAWHNÛ

February 22

Chhiar Tûr: *Daniela 8, Daniela 2:38, Gen. 11:4, Leviticus 16, Heb. 9:23–28.*

DANIELA 8-a inlârna hi kum B.C.548/547 vêla zâwlneiin a dawn niin, Daniela 7-a sawi tâk rorêlna thlen hun hriattîrna a ni. Daniela 2 leh 7-a inlârnate ang lo takin Daniela 8 hi chuan Babulon sawi tel vê tawh lo vin, Medo-Persia aṭangin a sawi ṭan ta thung a, a chhan chu khatih hun lai khân Babulon chu tlâwm tawh mai tûr niin, khawvêl rorêltu a nihna chu Persia khân a luahlân dâwn ruâi a nih tawh vâng a ni.

Daniela 8-a inlârna hian Daniela 7-a mi kha a zûl a. A ṭawngkâuchheh leh entîrna hman erawh chu Daniela 8-ah hian a dang deuh a, thupuiah pawh Inremna Nî-a vân biak bûk tihthianghlimna ka a nei ta bîk deuh bawk. Chutiang chuan Daniela 8 hi chuan vân biak bûk chu thupuiah a nei a. Daniela 7 kha chuan vân biak bûka rorêlna leh Mihring Fapain lalram a chan kha a târ lang a; Daniela 8 erawh chuan vân biak bûk

tlenfâi a nih thû a târ lang a ni. Tichuan hêng bung hnihte inzûlna hian, Daniela 8-a vân biak bûk tlenfaina thû leh Daniela 7-a târlan rorêlna hi thil kal dûn riâl a ni tih a entîr a ni.

SUNDAY

February 23

Berâmpâ leh Kêlchal Chu

Daniela 8 chhiar la. Hê inlârna hi eng chungchâng nge ni a, engtin nge Daniela 2 leh 7-a kan hmuh tâkte nêna a inzûl dân?

Daniela 2 leh 7 ang khân, khawvêl lalramte lo din leh tlûk leh dân entîrtu inlârna dang pêk kan ni a, entîrna chi dang hman a ni ta thung. Hê entîrna hian Pathian biak bûk a kawh zâwn a. Hetah hi chuan, hmânlai Israelte chanchina rorêlna nî, Inremna Nîa inthâwina nêna inzawm a nih avângin entîrna atân pawh berâm leh kêl a hmang a. Berâm leh kêl chu biak bûk inthâwina atâna an hlan thîn rân an ni. Mahse, Inremna Nî bîkah deuh chauh hêng ran pahnih hi sawi kawp a ni thîn a. Chuvângin, hêng ran pahnihte hi tum nei rênga hmangin, hê inlârna thupui Inremna Nî min ngaihtuah chhuatîr tûrin a hmang ta rêng a ni.

Inlârnaah khân, berâmpain khawthlang lam te, hmâr lam leh chhim lam a nawr vêl chu Danielan a hmû a (*Daniela 8:4*). Hetianga kawng thuma chêtna hian a thuneiha zauh tûra a chêt dân a kâwk a; “a hmâah chuan sa rêng rêng ding thei an awm lo va, a kut ata chhanchhuak thei an awm hek lo; a duh ang angin a chê a, amah a intilian a” (*Daniela 8:4, NKJV*). Vântirhokohin a sawi fiah angin, berâmpa ki pahnih nei hian *Medo-Persian* Lalram a entîr a (*Daniela 8:20*), a chêt dân kawng thum pawh chuan hê khawvêl lalramin ram lâk a neih dân kawng thum chu a entîr bawk.

A dawtah, kêlpa ki lian tak nei a lo chhuak a, chu chu Alexander Ropuia kaihruai Greek Lalram entîrna a ni (*Daniela 8:21*). Kêlpa chuan “lei pawh a khawih lo” (*Daniela 8:5, NKJV*) tih hian rang taka chêtna a entîr a. Hei hian ram la tûra Alexander-a chêt chakzia a târ lang a, Daniela 7-ah kha chuan ‘keite thla nei’ anga entîr a ni.

Mahse, inlânaa târlan angin kêlpa chu “a lo chak lai tak chuan a ki ropui chu a tliak” ta tlat mai (*Daniela 8:8*, NKJV); ki palî a lo ding a, chûng chuan lei kil lî lam a hawi a. Hei hi B.C. 323 June thlâa Babulon-a Alexander-a a thih khân a lo thleng famkim a, a lalram chu a general palîten an insem tlâng ta a ni.

Daniela 2:38 leh Daniela 8:20, 21 inkârah hian, inlânaa târlan lalram palî zînga pathum chu an hmingte târlansak kan ni a. Engtin nge hê thudik mak tak hian hêng hrilh lâwkrate kan hrilh fiah dân hi a dik a ni tih nemnghet tûra min tanpui?

THAWHTANNÎ

February 24

Ki Tê Tak Tê Lo Dinchhuahna

Fîmkhur takin Daniela 8:8–12 chhiar la. Eng lam hawi zâwngin nge hê ki te tak tê hi a chêt a, engati nge hê thil hriat thiam hi a pawimawh viau?

Ki palîte chu vân thli pali hawi zâwnga intilian a sawi hnûin, Bible châng hian an zînga pakhat aţangin ki tê tak tê a lo chhuak tiin a sawi a. Heta zawhna awm ta chu, hê ki tê tak tê hi ki pali (nimin lama kan zir tâk ang khân Alexander-a generalte) zînga pakhat aţanga lo chhuak nge a nih a, thli pali zînga pakhat aţang zâwkin tih hi a ni. Chîk taka thu kalhmang zirna aţang chuan, hê tawngkam hian ‘vân thli pali zînga pakhat aţangin’ tih hi a kâwk a ni. Hê thuneihna hi Greek Lalram leh a hnûa an lalram palîte din hnûa lo ding chhuak a nih avângin hê kê hi Rome lalram, a tîra pagan Rome a hnûa papal Rome ni ta chu a ni tih a hriat theih ta a ni.

“Hê ki tê tak tê hian Rome nihna pahnih: pagan leh papal kha a entîr a. Danielan Rome chu a nihna hmasa zâwk, pagan Rome, lal neia Judate leh Kristian hmasâte a beih vak vak lai ang khân a hmû phawt a, chutah pope hnuaia a awm a chin kan tûn hun leh hma

lam hun thlengin a hmu zui a ni.”—*The Seventh-day Adventist Bible Commentary*, vol. 4, p. 841.

Bible sawi dân angin a tîrah ki tê tak tê chu a lei hrût zâwngin a che phawt a, “chhim lamah te, chhak lamah te, Ram Ropui lamah te nasa takin a lo ðhang lian a” (*Daniela 8:9*, NKJV). Hênga chêt dân kawng thum hi pagan Rome hnuaia an lalram zauh tûra hmâ an lâk dân kawng thum nêh a inmil thlap a ni.

Ki tê tak tê chu inlârnaa thusa ber a lo nih tâkah chuan, chung lam hawi zâwnga a intihlen tâk zêl dân kimchang deuha târlan a ni a. Hê thilah hian, Daniela 7-a ki tê tak tê nêh khân a inmil hlê a, hetiang hian khâikhin dôn ta ila: 1) A pahnihin a tîrah chuan an tê vê vê (*Daniela 7:8; Daniela 8:9*). 2) An pahnihin a hnûah an lian vê vê (*Daniela 7:20, Daniela 8:9*). 3) Tiduhdahtu an ni vê vê (*Daniela 7:21, 25; Daniela 8:10, 24*). 4) Mahni-inchâwisâng leh Pathian sawichhetu an ni vê vê (*Daniela 7:8, 20, 25; Daniela 8:10, 11, 25*). 5) Pathian mîte an bitum vê vê (*Daniela 7:25, Daniela 8:24*). 6) An pahnihin hrilh lâwkna hun chhûnga chê an ni vê vê (*Daniela 7:25; Daniela 8:13, 14*). 7) Tâwpna hun thlengin an che vê vê (*Daniela 7:25, 26; Daniela 8:17, 19*). 8) An pahnihin chunglam kut tuâra tihboral an ni vê vê bawk (*Daniela 7:11, 26; Daniela 8:25*). A tâwp berah chuan, Daniela 7-a ki te tak tê hian pope thuneihna a entîr avângin, Daniela 8-a ki tê tak têin chunglam hawi zâwnga a intihlenna pawh hian chû thuneihna tho chu a kâwk a. Tichuan Daniela 2 leh 7 ang khân, a tâwpa thuneitu chu Rome, pagan leh papal a pahnihin a ni tihna a nih chu.

THAWHLEHNÍ

February 25

Hmun Thianghlim Beihna

Daniela 8:10–12 chhiar la. Eng thil tí angin nge hetah hian ki tê tak tê chu târlan a lo nih?

Daniela 8:10-ah, ki tê tak tê hian Babêl Insâng satûte (*Gen. 11:4*) tih dân ang kha thlarau lam thila tih tumin a chê a. Hêng

tawngkam “chûng ho” leh “arsîte” tih hi Thuthlung Hlui lamah chuan Pathian mîte sawina a ni t̄hîn a. Israelte pawh LALPÂ sipai ruâl anga sawi an ni (*Exod. 12:41*). Daniela pawhin Pathian mi rinawmte chu arsîte anga êng angin a sawi (*Daniela 12:3*). Hei hi a taka vân mîte han beihna a ni lo tih a Chiang a, Pathian mî, vân khua leh tuite (*Filipi 3:20, NKJV*) tihduhdahna a kâwk a ni.

Rome lalram rorêltûte hnuaijah Kristian sâng tam tak tihhlum lo ni mah se, tûna ki tē tak tē chētna chu chunglam hawi a ni. Chuvângin hê hrilh lâwkna thlen famkimna chu papal Rome leh kum khâ leh chen chhûnga tihduhdahna a lo kalpui nêh sawi zawm ngêi tûr a ni ang.

Daniela 8:11 hian “Puipa,” [chûngho lal]tia a sawi hi Daniela bu hmun dangah chuan “Messia [Hriakthiha] lal” (*Daniela 9:25*), “in hotu Mikaela” (*Daniela 10:21*), leh “Hotu ropui tak, Mikaela” (*Daniela 12:1*) ti tea sawi a ni. Hei hi Isua Krista sawina a ni. A hmâa ‘hotu/puipa’ tih kha vâna kan Puithiam Lal Isua sawina a ni. Chuti chuan, pope thunei hna leh a sâkhaw kalphung chuan Isua puithiam nihna chu dîpdâl a, luahlan a tum ta a ni.

Daniela 8:11-a “nî tin inthâwina” tih hi lei biak bûka inthâwina leh sâkhaw rawngbâwlna kalpui reng t̄hîn—inthâwina hlan leh dîlpuina thleng khân min hriattîr a. Hêng rawngbâwlnate zârah hian, mi sualte chuan ngaihdamna changin, biak bûka chinfelsak an ni t̄hîn. Hmânlai huna khân rawngbâwlna khân vâna Kristâ dîlsak rawngbâwlna a lo entîr a. Hrilh lâwkna in a sawi ang in, pope thunei hna chuan Kristâ min dîlsakna chu puithiamte dîlsaknain a thlâk a. Chutianga chibaibûkna suâk hmang chuan, ki tē tak tē chuan Kristâ dîlsak rawngbâwlna chu a luahlan a, hmun thianghlina Kristâ dinhmun chu a paih thla ta a ni.

“Leiah a paih thlâ a, chutianga a tihna zawng zawngah chuan a hlawhtling hlê” (*Daniela 8:12, NKJV*). Isuan Amah chu ‘thutak’ a ni tih a inpuang a (*Johana 14:6*), Pathian Thû chu thutak a ni tih pawh a sawi baw (*Johana 17:17*). A lehlamah, pope thunei hna chuan tawng danga Bible lehlin te a khap a, Bible hrilh fiahna pawh kohhran thunei hna hnuaijah a dah tlat baw a, Bible leh

pîpûte thurochhiah pawh inangin a ngai a; mahse, a nihna takah chuan thurochhiah chu an dah chungnung zâwk a, rinna tehfung atân Bible chungah an dah zâwk a ni.

Mihringte thurochhiah ang ni lo, Bible thutak zâwk hlutna leh pawimawhzia kan hriat a pawimawhzia eng nge hê hian min hriattîr tûr ni ang?

NILÂINÎ

February 26

Biak Bûk Thenfâi

Daniela 8:14 chhiar la. Heta thil thleng hi eng nge ni?

Kiîn nasa taka a beih hnûah, biak bûk thenfâi a nih tûr thû hi puan a ni ta a. Hê thuchah man thiam tûr chuan, Daniela 8:14-a biak bûk thenfâi thû leh Daniela 7:9-14-a rorêlna hi thil inzûl a ni tih kan hre reng tûr a ni. Chû rorêlna chu vâna thleng a nih avângin, biak bûk pawh chu vâna mî a ni ngêi bawk ang. Tichuan, Daniela 7-in hê rorêlnaa mihringte tâna Pathian lo chêtna leh inlaichînna a târ lang angin, Daniela 8 hian biak bûk behchhana thil thleng thuhmun tho chu a sawi a ni.

Lei biak bûk kha vâna mi anga din a ni a, chhandamna ruâhman entîrna tûra tih a ni. Nî tinin, mi sualten biak bûkah inthâwina an hlân tîh a; chutah chuan an sualte puangin ngaihdamna an chang a, an sualte chu biak bûka sawn luh a ni ta a. Chutiang chuan biak bûk chu tihbawlhhlawh a lo ni a. Chuta sual kêi chu hunbi neia thenfâi vê fo a lo ngai ta a, chutiang tih nî chu ‘Inremna Nî’ tih niin, kum khatah tum khat an hmang tîh (*Leviticus 16*).

Engati nge biak bûk chu thenfâi a ngaih? Israel sual simte sualna chu lei biak bûka lâk luh a ni ta ang khân, Isua pawmtûte sual puan pawh chu vân biak bûka ‘sawn luh’ a lo ni ta a. Leia Inremna Nî-ah khân ran tam tak talh a ni tîh a, khâng khân hmalam huna Isuâ thihna tûr chu a lo entîr lâwk a, chu chu Inremna Nîa mi sualte din theih chhan a ni.

Leia Inremna Nî-a thenfâinaa thil thleng ang bawk kha, vâna thil thleng pawh chu niin, Kristâ thisen zârah rorêlnaah kan ding thei chauh a ni. Daniela 8-a târlan anga biak bûk thenfâina chu, lei biak bûka mi angin vâna mî-ah a thleng a; chuta thuchah laipui chu: mi sual kan ni a, kan sualte ngaihdam a, rorêlna hmâa kan din theih nân, Kristâ thisen kan mamawh a ni.

Hebrai 9:23–28 chhiar la. Engtin nge hêng chângte hian kan tâna Isuâ inhlanna zâra chhandamna kan neih chu a târlan?

NINGÂNĪ

February 27

Hrilh Lâwkna Hunbî

Daniela 8:13 chhiar la. Heta zawhna a zawh chu eng nge ni a, engtin nge a châng dawt leha a chhâna man thiam tûra min tanpui?

‘Tlâi leh zîng 2,300’ hunbî hi eng nge ni? A hmasain, Daniela hnênah berâm leh kêl bâkah, a hnûa ki tê tak têin chhiatna a thlen chu hmuhtîr a ni a, inlârna avâng chuan Daniela 8:13-a zawhna hi zawh a ni ta a ni. Hê zawhna hian inlârna pum pui bâkah, hrilh lâwkna hun tâwpa thil thleng tûr chungchâng a zâwt a. Chû bâkah, chutiang hun chuan ki tê tak tê chêt hun chhûng chauh a kâwk thei lo; a chhan chu *inlârna* hian berâm aţanga ki tê tak tê lo chêtna zawng zawng a huâm vâng a ni. Chuvângin hei hian a takah chuan hun rei tak a huâm ngêi tûr a ni.

“Inlârna chu engtia rei nge ni dâwn?” tih zawhna (berâm-Medo-Persia) kêl (Greece) bâkah ki tê tak tê leh a chêtna (pagan leh papal Rome) chu vân mi dangin lo chhângin, “Ni sâng hnih leh za thum a ni ang, tichuan hmun thianghlim chu thenfâi a ni tawh ang,” (*Daniela 8:14*, NKJV) a ti a. Kan hriat tâk ang khân, hê hun hi a rei êm mai a, Medo-Persia Lalram aţanga intan a Greek Lalram kal tlangin, chutah pagan leh papal Rome a thleng a, kum tam tak a ni. Historicist hote hrilh fiah dân angin (Zirlai 1-na en la),

hê hrilh lâwkna hun hi ni khatin kum khat a tluk tih dân hmangin, ‘zîng leh tlâi 2,300’ chu kum 2,300 chhûng sawina a ni ta a ni. Chutiang a nih loh chuan, ni 2,300 chuan kum ruk chuâng deuh âwrh a awh dâwn a, inlârnaa thilthlen hun atân a tâwi lutuk dâwn a ni. Chûvângin, ni khatin kum khat a tluk tih dân hi hman a ngai a ni.

Daniela 8 hi chuan hê hun chhiar tanna tûr bengvârna thû min pe tel lo va, a tâwpna tûr erawh chu a hriat theih thung a. Chû chu Daniela 9 erawh chuan chiang takin min hrilh ta thung a (zirlai dawt lehah kan zir ang).

Hê hrilh lâwknaa kum 2,300 hi Bible-a hrilh lâwkna hun sei ber a ni. A rei tûrza hi ngaihtuah teh! Kan dam chhûng hun nêna khaikhin pheih chuan rei tak a ni. Engtin nge hei hian tâwpna thilthleng tûr kan ngah dânah leh chhel taka Pathian nghâktu nih dân min zirfîr tûr ni ang?

ZIRTÂWPNÎ

February 28

Ngaihtuah Zui Tûr: A hnuaia chart hmang hian Daniela 2, 7 leh 8-a târlan lalramte indawt dân entîr a ni. Hei hian biak bûk thenfâi chungchâng eng nge min hrilh?

Daniela 2	Daniela 7	Daniela 8
Babylon	Babylon	—
Media-Persia	Media-Persia	Media-Persia
Greece	Greece	Greece
Pagan Rome	Pagan Rome	Pagan Rome
Papal Rome	Papal Rome	Papal Rome
—	Vâna Rorêlna	Biak Bûk Thenfâi
Lo Kal Lehna	Lo Kal Lehna	—

Heta kan hmuh ang hian, hêng bungte hi an inzûl tlâng a. Hnam a târlante an inang chauh ni lo vin, Daniela 7-a rorêlna—kum 1,260 (A.D.538–1798) papal Rome rorêl chhûng hun te hi

Daniela 8-a biak bûk thenfâi Rome hnûa lo thleng nêp pawh a inmil a. A tâwi zâwngin, Daniela 7-a vâna rorêlna, khawvêl tâwp thleng hawlh tûr leh Daniela 8-a biak bûk thenfâi pawh hi thuhmun a ni. Thil thuhmun kawng hranga sawina mai niin, an pahnih hian ki te tak tê thuneihna hnuaia kum 1,260 chhûng tihduhdahna hun tâwp hnûa thleng an ni.

Sawi Ho Tûrte:

- ❶ Engtin nge a chung a chart hian biak bûk thenfâi leh Daniela 7-a rorêlna chu thil thuhmun a ni tih leh, kum 1,260 chhûng ki tê tak tê chungchâng hrilh lâwkna hun hnû, a tâwpa Pathian lalram din a nih hmâ inkâra thleng tûr a ni tih a târlan?
- ❷ Daniela 8-a hrilh lâwknain khawvêl chanchin hi tharum thawhna leh thil tha lova khat a ni tih a târ lang a. Khawvêl lalram pahnih entîrtu ransa pahnihte pawh an inbei chiam a (*Daniela 8:8–12*). An hnûa lo ding chhuak ki tê tak tê pawh tharum hmang chî leh tihduhdahtu bawk a ni (*Daniela 8:23–25*). Tichuan, Pathian Thû hian khawvêla tawrhna namên lo thleng thîn hi a en liam mai lo. Kan chhehvêlah thil tha lo a thleng reng chungin, engtin nge Pathian leh A thatna rinchan dân kan zir theih ang?

* * *